

10th EU STRETNUTIE ĽUDÍ ZAŽÍVAJÚCICH CHUDOBU 13. a 14. mája 2011 v Egmont Palace, Brusel

ZAMESTNANOSŤ, PRÁCA, ZAMESTNANIE Realita osôb zažívajúcich chudobu a sociálne vylúčenie

Počas maďarského predsedníctva Európskej únie
Podporené Európskou Komisiou
Organizované s podporou Európskej Sieť proti chudobe European Anti Poverty Network–EAPN
Egmont Palace, Brusel, poskytnutý vládou Belgicka

Úvod

Toto je súhrnná správa z 10. stretnutia EÚ ľudí žijúcich v chudobe. Úplná správa s obrazmi z 10. stretnutia EÚ je k dispozícii na internetovej stránke EAPN www.eapn.eu.

Kľúčové momenty z priebehu 10. stretnutia EÚ sú: prejavy z úvodného stretnutia predsedu, pána Csaba ORY, poslanca Európskeho parlamentu a pána Zoltan BALOGa, maďarského ministra pre sociálne začlenenie, príhovor k účastníkom pána László ANDORa, komisára EÚ pre zamestnanosť, sociálne veci a sociálne začlenenie, oznámenia o 11. stretnutí EÚ dánskeho veľvyslanca Poul Skyttee CHRISTOFFERSENa v mene budúceho dánskeho predsedníctva EÚ, rovnako ako posolstvo z jedného z delegátov z 9. Stretnutia EÚ, pána Leif JENSENa.

10. stretnutie EÚ bolo príležitosťou pre pani Antonie CARPARELLI z Európskej komisie, pani Jean LAMBERT, poslankyne Európskeho parlamentu, pánov Ludo HOREMANSa a Fintana FARRELLa (EAPN), na predloženie správy o opatreniach prijatých v nadväznosti na odporúčania z predchádzajúceho Stretnutia. Delegáti mohli klásť otázky a predkladať pripomienky k predloženým správam. Výsledky výskumu o vplyve 9. stretnutia EÚ predložila pani Danielle DIERCKX z University of Antwerp (BE).

Účastníci zdôraznili význam kreatívnych prezentácií na tému "zamestnanosť, práca a zamestnanie", ktoré boli predstavené delegáciám na 10. schôdzi za použitia metód, ako je pantomína, film, video, prezentácie v Power Pointe. Tieto kreatívne prezentácie ukázali rôznorodosť a podobnosť medzi situáciou v členských krajinách EÚ, pri pokusoch získania dôstojnej práce ľudí žijúcich v chudobe.

Diskusie a výmeny skúseností z workshopov a ich výsledky stručne prezentovali na plenárnom zasadnutí delegát a jeden z hostí. Pani Antonia Carparelli (Európska komisia), pán Mik WOOLEY, predseda Výboru pre zamestnanosť, pani Estelle CEULEMANS (ETUC) a pani Rebeka SMITH (Business Europe) reflektovali výsledky diskusií na seminároch a priniesoli rôzne analýzy z oblasti zamestnanosti, práce a pracovných miest už pred tým, ako účastníci mali možnosť diskutovať s hovorcami a zdôrazniť niektoré kľúčové posolstvo návrhov.

Chce Európa 2020 uskutočniť rozdiel?

"Zamestnanosť, práca a zamestnanie: ústredná téma pre ľudí so skúsenosťou s chudobou a sociálnym vylúčením" bola témou desiateho európskeho stretnutia ľudí žijúcich v chudobe a sociálnom vylúčení konanom 13. a 14. mája 2011. Stretnutie zorganizovalo maďarské predsedníctvo Európskej únie s podporou Európskej komisie a Európskej siete proti chudobe v Paláci Egmont v Bruseli, ktorý poskytla belgická vláda. Rovnako ako predošlých deväť rokov, účastníkmi boli delegáti ľudí žijúcich v chudobe a sociálnom vylúčení, pozostávajúci z národných delegácií 26 krajín. Ďalšími účastníkmi stretnutia boli hostia, osoby s rozhodovacou právomocou v európskych inštitúciách (Komisia, Parlament a súčasné a budúce predsedníctvo EÚ, z Maďarska, Poľska a Dánska), vnútroštátne a medzinárodné orgány, sociálny partneri (Európska konfederácia odborových zväzov a Business Europe), akademickej obce a mimovládnych organizácií.

Ústrednou otázkou v súvislosti s prehlbujúcou sa krízou, ktorá robí prácu vzácnejšou, sociálne dávky neprístupnejšie a zhoršujúcu sa kvalitu života pre mnoho ľudí žijúcich v chudobe a sociálnom vylúčení bolo pre mnohých účastníkov to, či stratégia Európa 2020, ktorá uvádza nové nástroje, naozaj niečo reálne zmení v ich životoch.

Ľudia žijúci v chudobe mali možnosť popísať kľúčové otázky a podávať návrhy na riešenie problémov prístupu k zamestnanosti, práce a zamestnaniu. Ústredným bodom reflexie je skutočnosť, že napriek pokroku, ktorý sa dosiahol v poslednej dobe na európskej úrovni (a často aj na úrovni členských štátov), hnevá vedomie, že v mnohých prípadoch sa nepokračovalo s implementáciou procesov vedúcich k pokroku. Tvárou k dopadom globálnej krízy, už sa nedá viacej čakať: „Ľudia, ktorí trpia chudobou pociťujú dopady krízy oveľa viac ako banky“.

Prítomní hostia, ktorí si vypočuli a vymenili si skúsenosti s delegátmi potvrdili dôležitosť vypočutia ľudí so skúsenosťami s chudobou pri vytváraní politiky EÚ.

Hlavné závery správy o zamestnanosti, sociálnej politiky, zdravia a ochrany spotrebiteľa z 10. stretnutia

Ústrednou otázkou v súvislosti s prehlbujúcou sa krízou, ktorá robí prácu vzácnejšou, sociálne dávky neprístupnejšie a zhoršujúcu sa kvalitu života pre mnoho ľudí žijúcich v chudobe a sociálnom vylúčení bolo pre mnohých účastníkov to, či stratégia Európa 2020, ktorá uvádza nové nástroje, naozaj niečo reálne zmení v ich životoch a životoch ich detí.

Hlavné posolstvá ľudí žijúcich v chudobe sú:

- Potreba kvalitných pracovných miest: Ak práca je možnosťou vymaniť sa z chudoby, potom verejná správa a sociálni partneri musia zabezpečiť, aby trend „pracujúcich chudobných“ bol obrátený a sa vytvárali kvalitné pracovné miesta so existenčným minimom, s primeraným systémom sociálnej ochrany a ktoré rešpektujú záväzky práce a súkromných povinností. Zlá kvalita pracovných miest pre chudobných ľudí nie je odpoveďou.
- Absencia pracovných miest: delegáti potvrdili, že ľudia, ktorí žijú v chudobe chcú pracovať, ale skutočnosť je taká, že je viac ľudí, ktorí chcú pracovať ako pracovných miest. Kríza zhoršila situáciu. Po prijatí tejto skutočnosti je zrejmé, že pre mnohých nezostáva iná voľba ako odkázanosť na dávky štátnej sociálnej starostlivosti. Ak pracovné miesta chýbajú, potom ľudia potrebujú mať prístup k dostatočnému príjmu na dôstojný život.
- Podpora prístupu k zamestnaniu: Pre prípad ťažkostí pri hľadaní zamestnania, by sa mala poskytovať pomoc šitá na mieru pre ľudí žijúcich v chudobe alebo dlhodobo nezamestnaných, aby sa im umožnil prístup k dôstojnému zamestnaniu. Investície do rozvoja v ranom detstve, vzdelanie, vrátane opatrení pre osoby predčasne opúšťajúce školskú dochádzku a príležitosti pre ľudí žijúcich v chudobe, aby mali prístup k celoživotnému vzdelávaniu sú potrebné do zvýšenia šance na prístup k zamestnaniu.
- Boj proti diskriminácii: Osobitná pozornosť bola venovaná problému diskriminácie a vylúčenia skupín, vrátane zdravotne postihnutých osôb, migrantov, bývalých väzňov, dlhodobo nezamestnaných a Rómov. Zavedenie antidiskriminačnej legislatívy, rovnako ako aj pozitívne opatrenia by sa mali prijať na prekonávanie prekážok spôsobených diskrimináciou. Konkrétne problémy, ktorým čelia najmä ženy, ktoré nesú bremeno opatrovateľských povinností, a často pracujú v odvetviach s neistou a nekvalitnou prácou vyžaduje osobitnú pozornosť.
- Realizovať záväzky: Delegáti uviedli, že počuli veľa pekných návrhov na boj s chudobou na týchto a iných stretnutiach, ako napríklad: snaha o zníženie chudoby, odporúčanie pre aktívne začlenenie so zodpovedajúcim minimálnym príjmom, prístup k základným službám a podpora pre prístup k zamestnaniu, záväzok stratégie na riešenie bezdomovectva a chudoby detí. Delegáti dali jasne najavo, že musia nasledovať reálne akcie a dodržiavať záväzky. Zopakovali, že ľudia žijúci v chudobe sú odhodlaní podieľať sa pri realizácii potrebných opatrení na všetkých úrovniach.

- Riešiť príčiny chudoby a nie iba jej symptómy: Delegáti uistili, že súčasné ekonomické a sociálne systémy majú vplyv na výskyt a mieru chudoby, a vyslovili jasnú výzvu politickým inštitúciám, aby sa zapojili do boja proti príčinám chudoby a nie iba ich symptómov.

Čo sa týka budúcnosti, požaduje sa, aby každoročné stretnutia mali pevné miesto v štruktúre "Európskej platformy proti chudobe", a že majú podporovať stretnutia na národnej a regionálnej úrovni v rámci stratégie boja proti chudobe.

Správy a návrhy z pracovných skupín

Šesť pracovných skupín súčasne rokovalo, pričom každá skupina mala účastníkov zo šiestich národných delegácií a väčší počet hostí. Všetky pracovné skupiny sa zaoberali témou zamestnanosti, práce a zamestnania. Podstata vyhlásenia a návrhy tém sú spracované v predloženej Správe z workshopov doplnenej o závery hostí, ktorí sa zúčastnili 10. Stretnutia EÚ.

Kvalita práce, slušný plat a sociálne práva

Každý má mať prístup k dôstojnej práci, bez ohľadu na druh práce, a na európskej úrovni sa musí so zodpovednosťou vyvinúť úsilie o slušné a udržateľné pracovné miest.

Návrhy

Zaviesť systém minimálneho príjmu v každom členskom štáte, ktorý je vyšší ako hranica chudoby, a to bez diskriminácie, najmä v súvislosti s vekom, čo by umožnilo, aby sme mali dôstojný život, posudzovaný na základe ukazovateľov spotrebného koša domácností, ale aj s ohľadom iné ukazovatele, ako je prístup k vzdelaniu, telefónu, internetu a cestovaniu.

Implementácia Európskeho odporúčania o aktívnom začleňovaní, ktorá sa zaoberá tromi piliermi primeraného minimálneho príjmu (vrátane osobitnej smernice), prístupu ku kvalitným službám a podporuje prístup k dôstojnej práci sa musí vykonávať integrujúcim spôsobom, a nie sa zameriavať len na

- slušné sociálne dávky pre ľudí, ktorí nemôžu pracovať z dôvodu ťažkej choroby
- ukončenie kultúrnej diskriminácie medzi bielymi golierikmi a robotníckymi pracovnými miestami
- zvyšovanie povedomia o zamestnanosti a sociálnych právach a ich realizácie
- slobodu odmietnuť alebo prijať zamestnanie, ktoré sú navrhované
- nariadenie o kvalite práce a existenčného minima pre pracovníkov a ich rodiny
- obmedzenie na neisté vykorisťovateľské typy zamestnania
- udržiavať úroveň príspevkov podporujúcich financovanie systému sociálnej ochrany
- rovnaká mzda za rovnakú prácu - vrátane žien a mužov
- zodpovedajúce príjmy považovať nie za náklady spoločnosti, ale ako skutočnú investíciu (do budúcnosti). Platy by mali odrážať obtiažnosť práce
- vytvorenie pracovných príležitostí v oblasti mobility, starostlivosti o dieťa a prístupu k zamestnaniu
- istotu zamestnania na základe dlhodobých zmlúv a ochrany práv zamestnanca
- preferovať v agende otázku práce v chudobe
- predkladať návrhy riešiace sivú ekonomiku
- navrhnúť Štandardy kvality (indikátory)

Vzdelávanie, odborná príprava a vzdelávanie

Prístup k základným právam pre všetkých musí zahŕňať zamestnanosť, bývanie, vzdelávanie a odbornú prípravu. Delegáti upozornili, že vzdelávanie a odborná príprava často chýbajú alebo sú nedostatočne dostupné najmä pre osoby so špecifickými potrebami.

Návrhy:

- prekonávať prekážky pri vzdelávaní a odbornej príprave
- uľahčiť prístup k informáciám a podpore
- posilniť kontrolné mechanizmy
- posilniť podporu pre ľudí, ktorí sa nemôžu dostať na trh práce
- informovať nezamestnaných o ich právach
- finančná podpora pre tých, ktorí absolvujú vzdelanie
- Uznávanie kvalifikácií: dôležitý je prieskum hľadaných kvalifikácií pokiaľ sa k tomu pridá hľadanie zamestnania
- Stop znižovania prostriedkov pre školy a vzdelávanie, úspornosť alebo nič!
- Vytvoriť cesty na podporu prístupu k zamestnaniu, vrátane základných služieb, bývania, zodpovedajúce príjmy pre všetky krajiny a minimálny príjem pre tie krajiny, ktoré ho zatiaľ nemajú.

Služby zamestnanosti: premárnená príležitosť?

Mnoho delegátov hovorilo o ich problémoch s pracovnými agentúrami. Často tieto služby sú vnímané skôr ako prekážka než ako pomoc získať zamestnanie.

Návrhy

- Služby zamestnanosti musia podporovať, a nie nútiť ľudí sa školiť alebo prijať nevhodné pracovné miesto.
- Politika zamestnanosti a služieb má byť informovaná ľuďmi žijúcimi v chudobe, ktorí sa majú oceňovať ako experti.
- Poskytovať podporu sociálnym mimovládny organizáciám a sociálnym podnikom, ktoré zabezpečujú podporu prístupu k zamestnaniu pre vylúčené skupiny

Diskriminácia: hlavná prekážka zamestnania

Pre mnohých delegátov je hľadanie zamestnania často sťažené diskrimináciou.

Návrhy

- stop stigmatizácii a diskriminácii prostredníctvom uplatňovania diskriminačnej legislatívy
- podpornými službami šitými na mieru riešiť špecifické potreby a prekážky rôznych skupín
- integrácia osôb so zdravotným postihnutím na trh práce
- chránené dielne pre ľudí s duševnými problémami
- investovať do škôl a neuskutočňovať mladým osobám ťažkosti, ak sa rozhodnú zanechať vzdelávanie
- ukončenie vzdelávania obmedzuje budúcnosť pracovníkov a investovať do celoživotného vzdelávania

Zosúladenie rodinného a pracovného života, opatrovatelia a dobrovoľníctvo

Delegáti hovorili o nedostatku uznania vplyvu nezamestnanosti na rodinný život a problémami s ktorými sa stretávajú pri prístupe, udržaní alebo návrate do zamestnania.

Návrhy

- integrovaná podpora rodiny pri riešení otázok príjmov, podporných služieb a zabezpečovaní práv detí a v ranom veku
- podpora rodičov poskytovaním bezplatného vzdelania a starostlivosti pre všetky deti
- starostlivosť (opatera) by mala byť považovaná za investíciu
- nachádzať rovnováhu medzi materskou a rodičovskou dovolenkou tak, aby obaja rodičia sa mohli ľahko vrátiť sa do práce
- poskytovať podporu rodine ženám, ktoré majú zamestnanie a súčasne sa musia starať o svoje deti, aby mohli zostať v jej starostlivosti než niekoho iného
- podporiť tých, ktorí chcú pracovať dobrovoľne, namiesto vytvárania ďalších prekážok, ako kontrolovanie, formy riadenia a povolenia
- prijať medzi základné kritériá práce nielen profesionálnu prax, ale aj dobrovoľnícke skúsenosti.

Právo na dôstojnosť

Východiskovým bodom musí byť úcta k ľudskej bytosti, ľudia by mala byť uznaná čím sú a akí sú.

Návrhy

- dajte dôstojnosť pre všetky druhy prác
- podpora osôb s postihnutím a pre rodičov zdravotne postihnutých detí, pretože starostlivosť o ne by mala byť považovaná za „zamestnanie“
- neobmedzený prístup k základným právam: na bývanie, zamestnanie, kultúru, príjem a zdravie.

Kríza

„Ľudia žijúci v chudobe cítia vplyv krízy silnejšie ako banky“. Aj keď je teraz európsky cieľ zníženie chudoby, v dôsledku krízy rastie chudoba.

- v popredí záujmu by mali byť sociálne dôsledky krízy
- sociálne reformy – slúžiace na rekonštrukciu sociálneho systému – a na prerozdelenie bohatstva - rôzne dane pre rôzne skupiny - sektory treba viac sledovať
- uznať zadĺženosť ako príčinu skrytej chudoby
- umiestnite človeka do centra pozornosti. Zjednotená EÚ sa môže zmeniť smerom k sociálnej Európe
- zdanenie finančných transakcií
- rozložte zisky bánk pre spravodlivejšiu spoločnosť
- zastavte relokáciu prostriedkov
- zastavte súťaživosť (ktorá nefunguje) a zabezpečte solidaritu
- viacej spolupráce v globálnom trhu práce ...

Delegáti a hostia na zasadnutí sa jednomyseľne zhodli: Hlas ľudí žijúcich v chudobe sa musí vypočúť.

Návrhy

- uistite sa, či každoročné Európske stretnutie ľudí žijúcich v chudobe je plne integrované do platformy pre boj proti chudobe
- vytvorte pravidlá pre účasť na všetkých úrovniach
- účasť by nemala byť len o zapojení, musia byť aj dosiahnuté výsledky

Spätná väzba od hostí, účastníkov seminára

"Problém je v realizácii ..."

Stretnutie nemusí mať čo najvyšší počet hostí, ale najväčšie spektrum osôb: europoslanci, SPC, EMCO, z Komisie, zo správy ... Toto stretnutie je veľmi dôležité, aj keď nemá štrukturálnu pozíciu.

Jedným z najdôležitejších posolstiev bolo, že „mnoho delegátov súhlasí s tým, čo bolo oficiálne dohodnuté na úrovni EÚ, najmä v Odporúčaní o aktívnom začlenení spočívajúcej na troch pilieroch primeraného príjmu: zdroje, prístup na trh práce, sociálna ekonomika, ďalej účasť v spoločnosti ako aktívny občan a na koniec prístup k službám: starostlivosť o deti, zdravie, bývanie a participácia ... problémom je realizácia: nepotrebujeme, aby“ pripomína to, čo už sa povedalo počas 9. stretnutia ľudí žijúcich v chudobe: Nemôžete „jesť papier“.

Druhá vec je, že práca je najlepším riešením na boj proti chudobe, ale niekoľko hostí pridalo: Áno, ale nie vždy, význam kvality pracovných miest, slušné mzdy a stabilné pracovné miesta, a význam rovnováhy medzi zamestnaním a rodinným životom, takže potrebujeme opatrenia na podporu rodiny, napríklad zriaďovaním materských škôl, ale musíme aj bojovať proti chudobe detí: musíme dozrieť na práva detí.

Osobitná pozornosť bola venovaná problému diskriminácie a vylúčenia osôb so zdravotným postihnutím, prisťahovalcov a Rómov. Kľúčovou správou bol tiež potreba solidarity a spravodlivého rozdelenia bohatstva a príjmov v Európe. V neposlednom rade je veľmi dôležité dať slovo ľuďom žijúcim v chudobe, pozorne ich načúvať a vážne brať ich názor.

Návrhy hostí

Ako sa dalo očakávať, že bola veľká zhoda o potrebe realizácie odporúčaní aktívneho začlenenia. Niekoľko hostí navrhlo vytvoriť rámcovú smernicu zaväzujúcu všetky krajiny, aby poskytli dostatočné zdroje (využitie rozpočtových noriem), prístup na trh práce, prístup k službám (materské školy pre každé dieťa), pokračovaním rovnováhou práce a rodinného života a osobitnú pozornosť venovať aktívnemu začleňovaniu cielených skupín (zdravotne postihnutých, s nízkymi príjmami, migranti), napríklad chránenými pracoviskami, sociálnou ekonomikou, atď.

Konkrétne návrhy na realizáciu Stratégie EÚ 2020 najmä v oblasti odstraňovania chudoby požadujú pozorné monitorovanie a hodnotenie národných cieľov v rámci národných programov reforiem, reálne realizovanie článku 9. Lisabonskej zmluvy (sociálneho vplyvu) a výskum a šírenie dobrej praxe.

Tieto návrhy sú formulované pre Európsky parlament, Komisiu, Výbor pre sociálnu ochranu, EMCO, Radu Európy a sociálnych partnerov. Každý z nich má uskutočňovať opatrenia vo svojej kompetencii. Nakoniec sa všetci zhodli, že závery 10. stretnutia by mali byť šírené prostredníctvom všetkých

európskych inštitúcií, počnúc s Komisiou a Radou. „Toto stretnutie by malo mať štrukturálne miesto v Európskej platforme proti chudobe“.

Pripomienky hostí

Každý hosť sa zaväzuje, že bude používať skúsenosti z tohto stretnutia, ako aj jeho ako uzávery pri svojej pravidelnej práci a tým pomáhať splniť požiadavky a implementáciu odporúčaní. Sociálni partneri sa zaviazali dodržiavať a pomáhať svojim členom pri zavádzaní rámcovej dohody o inkluzívnom trhu práce Európskych sociálnych partnerov. Vo všeobecnosti dostávame dobrý pocit: *„čokoľvek z pracovných skupín posilnilo moje rozhodnutie prispieť k boju proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu“*.

PodĎakovanie

Koordinátorka: Micheline GERONDAL

Záverečná správa: Pauline GEOGHEGAN

Predný obálka: Kreatívna prezentácia delegácie Veľkej Británie, navrhnutá a vyrobená Migration Voice a ATD Fourth World

Táto akcia bola podporená Európskou komisiou (z programu PROGRESS) a maďarského predsedníctva EÚ. Názory vyjadrené v tejto súhrnnej správe nemusia nutne odrážať názory Európskej komisie a maďarského predsedníctva.